

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. 22 505 25 00, 22 505 25 01, fax 22 505 25 08
e-mail: nra@nra.pl www.nra.pl

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

2024-01-18

Anna Kotomańska

Warszawa, 5 stycznia 2024 r.

NRA.145-U.1.2024

Pan Adam Bodnar
Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny
Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

Podmiot wnoszący petycję:
Naczelna Rada Adwokacka
ul. Świętojerska 16
00-202 Warszawa

Osoba reprezentująca:
adv. Przemysław Rosati

PETYCJA

w sprawie zmiany ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.)

1. Na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze i art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, działając w interesie publicznym, w tym w interesie wymiaru sprawiedliwości, mając na względzie troskę o jego prawidłowe funkcjonowanie, Naczelna Rada Adwokacka składa petycję do Ministra Sprawiedliwości, w interesie publicznym, w sprawie podjęcia działań zmierzających do skorzystania przez Radę Ministrów z inicjatywy ustawodawczej mającej na celu zmianę przepisów prawa, tj.

(1) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm.) poprzez:

- zmianę w art. 222 poprzez dodanie § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Przed rozpoczęciem przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do adwokata albo będącego w jego posiadaniu, należy o zamierzonym przeszukaniu zawiadomić dziekana właściwej okręgowej rady adwokackiej i dopuścić go lub osobę przez niego wskazaną do udziału w tej czynności”.

- dodanie po art. 276a art. 276b w brzmieniu:

„§ 1. Zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu w stosunku do oskarżonego będącego adwokatem, może nastąpić tylko na

mocy postanowienia sądu. Środka zapobiegawczego, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym nie stosuje się, jeżeli czyn będący przedmiotem zarzutu nie ma związku z wykonywaniem zawodu adwokata.

§ 2. W postanowieniu o zastosowaniu środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, należy określić czas jego trwania, a ponadto oznaczyć termin, do którego ma trwać. Obowiązek każdorazowego oznaczenia terminu stosowania tego środka trwa do uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie.

§ 3. W postępowaniu przygotowawczym sąd, stosując środek zapobiegawczy, o którym mowa w § 1, oznacza jego termin na okres nie dłuższy niż 3 miesiące.

§ 4. We wniosku o zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, wymienia się dowody wskazujące na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony popełnił przestępstwo, przedstawia się dowody stwierdzające okoliczności przemawiające za istnieniem zagrożeń dla prawidłowego toku postępowania oraz określonej podstawy stosowania tego środka zapobiegawczego i konieczności jego stosowania.

§ 5. Środek zapobiegawczy, o którym mowa w § 1, stosuje w postępowaniu przygotowawczym na wniosek prokuratora sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, a w wypadkach niecierpiących zwłoki także inny sąd rejonowy. Po wniesieniu aktu oskarżenia środek zapobiegawczy wymieniony w zdaniu pierwszym stosuje sąd, przed którym sprawa się toczy.

§ 6. Wniosek prokuratora o zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, sąd rozpatruje nie później niż przed upływem 24 godzin od przekazania sądowi tego wniosku.

§ 7. Prokurator, oskarżony i jego obrońca mają prawo wziąć udział w posiedzeniu sądu dotyczącym rozpoznania wniosku, o którym mowa w § 3 oraz w posiedzeniu sądu dotyczącym rozpoznania zażalenia na zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1.

§ 8. Zażalenie na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, sąd rozpoznaje niezwłocznie, nie później niż przed upływem 7 dni od przekazania sądowi zażalenia wraz z niezbędnymi aktami.

§ 9. Odpis postanowienia o zastosowaniu lub przedłużeniu stosowania środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, sąd przesyła właściwej okręgowej radzie adwokackiej lub radzie okręgowej izby radców prawnych celem wykonania.

§ 10. Przedłużenie stosowania środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, w postępowaniu przygotowawczym może dokonać, na wniosek prokuratora, sąd właściwy do rozpoznania sprawy, gdy zachodzi tego potrzeba, ze względu na szczególne okoliczności sprawy”.

(2) ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze poprzez dodanie w art. 4b w ust. 1 po punkcie 5 punktu 6 w brzmieniu:

„6) w razie zastosowania środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu, o którym mowa w art. 276b ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, 413 i 568)”

oraz przyjęcie rozwiązania w świetle, którego art. 276b k.p.k., w brzmieniu postulowanym w petycji, stosuje się również do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie zmiany ustawy, a na wniosek oskarżonego będącego adwokatem, wobec

którego prawomocnie zastosowano środek zapobiegawczy, o którym mowa w art. 276 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm.), sąd właściwy do rozpoznania sprawy rozstrzyga o utrzymaniu, zmianie lub uchyleniu tego środka, w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, stosując odpowiednio art. 276b w brzmieniu postulowanym w petycji”.

Naczelna Rada Adwokacka wyraża zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego danych podmiotu wnoszącego petycję.

UZASADNIENIE

Przedmiotem petycji jest zmiana zasad przeprowadzania przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do adwokata albo będącego w jego posiadaniu, a także zmiana zasad zastosowania środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu adwokata, w tym ewentualnego przedłużenia tego środka. Petycja zmierza do wprowadzenia rozwiązań ustawowych, które mają na celu podwyższenie, w ramach postępowania karnego, standardów ochrony wykonywania zawodu zaufania publicznego jakimi jest zawód adwokata, w przypadku przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do adwokata albo będącego w jego posiadaniu, a także w przypadku konieczności zastosowania wobec adwokata w postępowaniu przygotowawczym, środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu (środek wskazany w art. 276 k.p.k.). Celem postulowanej zmiany ustawy jest wyeksponowanie i wzmocnienie niezależności zawodu adwokata, w tym przede wszystkim eliminowanie wpływu urzędu prokuratorskiego na możliwość ingerencji w wykonywanie wskazanego zawodu zaufania publicznego.

W aktualnym stanie prawnym brak jest na poziomie ustawy regulacji nakładającej na organ przeprowadzający lub zlecający przeprowadzenie przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do adwokata albo będącego w jego posiadaniu, obowiązku zawiadomienia dziekana właściwej okręgowej rady adwokackiej i dopuszczenia dziekana lub osobę przez niego wskazaną do udziału w tej czynności. Ustawodawca przewidział szczególne rozwiązania przy rozpoczęciu przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do instytucji państwowej lub samorządowej. Wówczas należy o zamierzonym przeszukaniu zawiadomić kierownika tej instytucji lub jego zastępcę albo organ nadrzędny i dopuścić ich do udziału w czynności (art. 222 § 1 k.p.k.). Ponadto przeszukanie pomieszczenia zajętego przez wojsko może nastąpić jedynie w obecności dowódcy lub osoby przez niego wyznaczonej (art. 222 § 2 k.p.k.). Nie ma uzasadnienia, aby analogicznego rozwiązania nie wprowadzić w przypadku przeszukania pomieszczeń należących lub zajmowanych przez adwokata, albowiem służyłoby to ochronie tajemnicy adwokackiej i obrończej.

Z tego powodu wskazuje się w petycji i w załączonym do petycji projekcie ustawy, aby w art. 222 po § 2 dodać § 3 w brzmieniu: „Przed rozpoczęciem przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do adwokata albo będącego w jego posiadaniu, należy o zamierzonym przeszukaniu zawiadomić dziekana właściwej okręgowej rady adwokackiej i dopuścić go lub osobę przez niego wskazaną do udziału w tej czynności.”. Proponowane rozwiązanie przyczyni się do należytego zabezpieczenia tajemnicy adwokackiej i obrończej, przede wszystkim w kancelarii adwokackiej, jak też w każdym innym miejscu lub pomieszczeniu, którego przeszukanie mogłoby wiązać się z co najmniej potencjalnym zagrożeniem naruszenia tych tajemnic.

W odniesieniu zaś do zmiany w zakresie zawieszania w wykonywaniu zawodu adwokata, mając na uwadze przytoczone w dalszej części petycji argumenty oraz przedstawione konsekwencje wydania orzeczenia o zawieszeniu w wykonywaniu zawodu adwokata, załączony do petycji projekt ustawy zawiera propozycję zabezpieczenia i podwyższenia standardu ochrony wykonywania zawodu adwokata oraz gwarancji procesowych osób, które wykonują zawód adwokata.

Załączony do petycji projekt ustawy zawiera propozycję dodania po art. 276a k.p.k. art. 276b k.p.k. W projektowanym § 1 dodawanej jednostki redakcyjnej proponuje się, aby zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu w stosunku do oskarżonego będącego adwokatem, mogło nastąpić tylko na mocy postanowienia sądu. Środka zapobiegawczego, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym nie stosowałoby się, jeżeli czyn będący przedmiotem zarzutu nie ma związku z wykonywaniem zawodu adwokata. Przeniesienie na sąd uprawnienia do zastosowania tego środka zapobiegawczego wobec adwokata powoduje, że organem procesowym stosującym ten środek jest niezależny sąd, w skład którego wchodzi niezawisły sędzia – niezaangażowany w realizację funkcji ścigania i oskarżania. W projektowanym § 2 przewiduje się, że w postanowieniu o zastosowaniu środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, należy określić czas jego trwania, a ponadto oznaczyć termin, do którego ma trwać. Obowiązek każdorazowego oznaczenia terminu stosowania tego środka trwa do uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie. Zgodnie z § 3 w postępowaniu przygotowawczym sąd, stosując środek zapobiegawczy, o którym mowa w § 1, oznacza jego termin na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. W tym zakresie objęty petycją projekt zmiany ustawy zmierza do uczynienia z tego środka zapobiegawczego środka o charakterze co do zasady czasowym, wprowadzając jednocześnie możliwość jego przedłużenia, łącząc to z obowiązkiem cyklicznej kontroli zasadności dalszego stosowania tego środka, biorąc pod uwagę doniosłe konsekwencje jego zastosowania, nie tylko dla adwokata, ale także dla innych osób, na których sytuacji prawną zastosowanie tego środka może oddziaływać. W projektowanym § 4 przewiduje się konieczne elementy wniosku o zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1. Wniosek powinien w swej treści zawierać wymienienie dowodów wskazujących na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony popełnił przestępstwo, przedstawiać dowody stwierdzające okoliczności przemawiające za istnieniem zagrożeń dla prawidłowego toku postępowania oraz określonej podstawy stosowania tego środka zapobiegawczego i konieczności jego stosowania. W projektowanym § 5 przewiduje się właściwość funkcjonalną i miejscową sądu wskazując, że środek zapobiegawczy, o którym mowa w § 1, stosuje w postępowaniu przygotowawczym na wniosek prokuratora sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, a w wypadkach niecierpiących zwłoki także inny sąd rejonowy. Po wniesieniu aktu oskarżenia środek zapobiegawczy wymieniony w zdaniu pierwszym stosowałby sąd, przed którym sprawa się toczy. W projektowanym § 6 art. 276b k.p.k. wskazuje się, że wniosek prokuratora o zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, sąd rozpatruje nie później niż przed upływem 24 godzin od przekazania sądowi tego wniosku. Zgodnie z projektowanym § 7 prokurator, oskarżony i jego obrońca mają prawo włączyć udział w posiedzeniu sądu dotyczącym rozpoznania wniosku, o którym mowa w § 3 oraz w posiedzeniu sądu dotyczącym rozpoznania zażalenia na zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1. Zgodnie z projektowanym § 8 zażalenie na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, sąd rozpoznaje niezwłocznie, nie później niż przed upływem 7 dni od przekazania sądowi zażalenia wraz z niezbędnymi aktami. Tak przyspieszone postępowanie (projektowany § 6 i § 8) ma służyć nie tylko wyjaśnieniu sytuacji procesowej

oskarżonego adwokata, lecz przede wszystkim zabezpieczeniu interesów jego klientów i prowadzonych przez adwokata spraw, pozwalając na jasne określenie pozycji prawnej adwokata i nieprzeciąganie stanu niepewności co do ewentualnej konieczności sięgania po dalsze środki przewidziane przepisami ustawy Prawo o adwokaturze (art. 37a Prawo o adwokaturze). W projektowanym § 9 przewidziano, że odpis postanowienia o zastosowaniu lub przedłużeniu stosowania środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, sąd przesyła właściwej okręgowej radzie adwokackiej lub radzie okręgowej izby radców prawnych celem wykonania. W projektowanym § 10 postuluje się wprowadzenie rozwiązania polegającego na tym, że przedłużenie stosowania środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, w postępowaniu przygotowawczym może dokonać, na wniosek prokuratora, sąd właściwy do rozpoznania sprawy, gdy zachodzi tego potrzeba ze względu na szczególne okoliczności sprawy.

Zawarte w projekcie załączonym do petycji zmiany postulowane w art. 2 odnoszące się do ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze, tj. dodanie w art. 4b w ust. 1 po pkt 5 pkt 6 w brzmieniu: „6) w razie zastosowania środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu, o którym mowa w art. 276b ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, 413 i 568)” – mają na celu doprecyzowanie podstaw zawieszenia w ustawie ustrojowej Adwokatury.

Petycja postuluje także przyjęcie rozwiązania w świetle, którego art. 276b k.p.k., w brzmieniu postulowanym w petycji, stosuje się również do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie zmiany ustawy, a na wniosek oskarżonego będącego adwokatem, wobec którego prawomocnie zastosowano środek zapobiegawczy, o którym mowa w art. 276 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm.), sąd właściwy do rozpoznania sprawy rozstrzyga o utrzymaniu, zmianie lub uchyleniu tego środka, w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, stosując odpowiednio art. 276b w brzmieniu postulowanym w petycji. Rozwiązanie to stanowi konsekwencję przekazania sądowi wyłącznej kompetencji w zakresie wydania postanowienia o zawieszeniu w wykonywaniu zawodu adwokata w postępowaniu przygotowawczym.

Celem petycji jest zmiana zasad przeprowadzania przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do adwokata albo będącego w jego posiadaniu, a także zmiana zasad zastosowania środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu adwokata, w tym ewentualnego przedłużenia tego środka.

Potrzeba zmian w zakresie dotyczącym zasad przeprowadzania przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do adwokata albo będącego w jego posiadaniu łączy się z koniecznością wzmocnienia ochrony tajemnicy adwokackiej i obrończej, której naruszenie lub zagrożenie może nastąpić w toku prowadzonej czynności procesowej przeszukania wskazanych powyżej pomieszczeń. Potrzeba zmian jest uzasadniona koniecznością podnoszenia i utrzymania wysokiego standardu ochrony tych tajemnic. Przypomnieć należy, że adwokat jest obowiązany do ochrony wskazanych powyżej tajemnic, zaś obowiązkiem ustawodawcy jest tworzenie otoczenia normatywnego, które pozwoli na realizację powinności nałożonych przez adwokata, tak by tajemnice podlegające ochronie nie doznały uszczerbku. Podniesienie standardu ochrony tych tajemnic jest w interesie publicznym, w tym w interesie wymiaru sprawiedliwości. Wprowadzenie rozwiązań podnoszących standard tej ochrony wzmocni zaufanie obywateli do państwa, będzie prowadziło do budowania poczucia bezpieczeństwa oraz wiarygodność i legitymacji wymiaru sprawiedliwości.

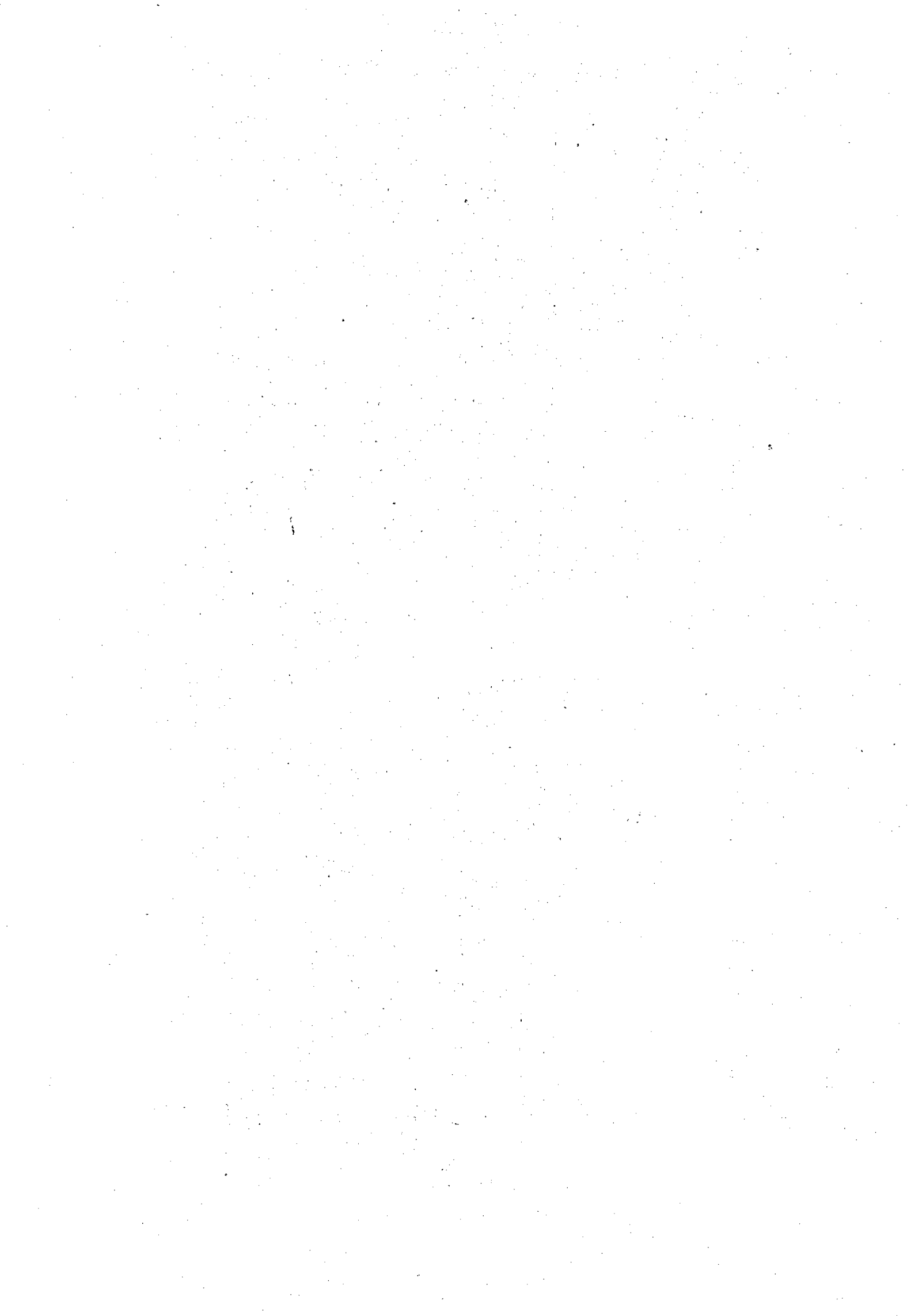
Potrzeba zmiany sposobu ukształtowania zasad stosowania środka zapobiegawczego wskazanego w art. 276 k.p.k. w odniesieniu do adwokata, w tym przeniesienie kompetencji do jego stosowania w postępowaniu przygotowawczym z urzędu prokuratorskiego na sąd oraz

wprowadzenie jako zasady temporalnego stosowania tego środka i cyklicznej kontroli przez sąd zasadności dalszego stosowania, uzasadniona jest koniecznością zagwarantowania przez ustawodawcę wyższego standardu ochrony zawodu zaufania publicznego jakim jest zawód adwokata. Dotyczy to przede wszystkim bezwzględnego zapewnienia przez ustawodawcę niezależności zawodu adwokata, co jest determinowane interesem publicznym. Aktualnie obowiązujący model zawieszania w wykonywaniu zawodu adwokata godzi w wolność i niezależność wykonywania zawodu adwokata.

Zastosowanie tego środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu, zgodnie z art. 250 § 4 k.p.k., w postępowaniu jurysdykcyjnym należy do sądu. W postępowaniu przygotowawczym należy do właściwości prokuratora i podlega zaskarżeniu do sądu rejonowego, w okręgu, którego prowadzone jest postępowanie (art. 252 § 2 k.p.k.). Istota zawieszenia w wykonywaniu zawodu polega na czasowej niemożności wykonywania zawodu adwokata. W praktyce zastosowanie tego rodzaju środka zapobiegawczego może wchodzić w grę w wypadku, gdy oskarżony stoi pod zarzutem popełnienia zbrodni lub umyślnego występku, a konieczne jest poprzez zastosowanie tego środka zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania. Przepięstwo zarzucone oskarżonemu w tym wypadku musi wiązać się z wykonywanym zawodem. Istotą tego środka jest realizacja celu procesowego toczącego się postępowania w postaci zabezpieczenia jego prawidłowego toku, jeśli istnieje uzasadniona obawa, że oskarżony wykonując zawód będzie utrudniał postępowanie karne. Środek zapobiegawczy w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu ma charakter relatywnie okresowy zależny od utrzymywania się w toku postępowania przesłanki wskazanej w art. 249 § 1 k.p.k., ale w praktyce może mieć charakter długoterminowy, na co wprost wskazuje art. 276 k.p.k. Generalnie oznacza to, że stosuje się go przez czas trwania postępowania (art. 249 § 4 zd. 1 k.p.k. oraz art. 276 in fine k.p.k.) – aż do chwili rozpoczęcia wykonywania kary. Organ stosujący ten środek (sąd lub prokurator w postępowaniu przygotowawczym) może zastosować go na okres krótszy np. do zakończenia postępowania przygotowawczego albo do wydania wyroku przez sąd pierwszej instancji lub do uwzględnienia wniosku o jego uchylenie lub zmianę (art. 253 § 1 k.p.k.).

Zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu w istotny sposób oddziałuje na uprawnienia w sferze wykonywania zawodu, wobec osoby w stosunku do której zostaje zastosowany. Jednak nie tylko tej osoby. Nabiera to szczególnego znaczenia w sytuacji, w której środek ten zostaje zastosowany wobec podejrzanego, który wykonuje zawód adwokata. Niesie to za sobą daleko idące konsekwencje dla obywateli, którzy są klientami i korzystają z pomocy prawnej świadczonej przez tego adwokata. Przedstawiony w petycji postulat zmiany ustawy dotyczy właśnie szczególnych konsekwencji jakie wiążą się z zawieszeniem w wykonywaniu zawodu podejrzanego będącego adwokatem.

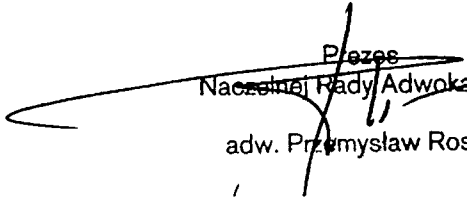
Konsekwencją zawieszenia w wykonywaniu zawodu adwokata jest niemożność wykonywania tego zawodu, a dzięki właściwej rady wyznacza dla adwokata zastępcę (art. 37a Prawa o adwokaturze). Oznacza to znaczące skutki dla spraw prowadzonych przez adwokata, jak też dla podmiotów zlecających te sprawy. Zawód adwokata jest zawodem zaufania publicznego. Zawód zaufania publicznego to zawód polegający na obsłudze osobistych potrzeb ludzkich, wiążący się z przyjmowaniem informacji dotyczących życia osobistego i zorganizowany w sposób uzasadniający przekonanie społeczne o właściwym dla interesów jednostki wykorzystywaniu tych informacji przez świadczącego pomoc prawną, a także opartym na przekonaniu o prawidłowym ukształtowaniu zasad ingerencji państwa w wolność i niezależność wykonywania zawodu. W konsekwencji zatem zawieszenie adwokata w wykonywaniu zawodu rzutuje nie tylko na jego sytuację zawodową i osobistą, ale przede wszystkim na sytuację

życiową lub zawodową jego klientów we wszystkich prowadzonych przez adwokata sprawach. Zauważyć również należy, że sposób ukształtowania środka zapobiegawczego wskazanego w art. 276 k.p.k. w odniesieniu do adwokata, którego zastosowanie w toku postępowania przygotowawczego należy do kompetencji urzędu prokuratorskiego, przy uwzględnieniu, że czas jego stosowania w praktyce może być w zasadzie bezterminowy (do zakończenia postępowania, które może trwać bardzo długi czas), jest nieprawidłowy. Suma tych argumentów powoduje, że brak jest gwarancji, iż środek ten będzie zawsze wykorzystywany zgodnie z jego celem.

Powyższe argumenty uzasadniają potrzebę zmian przepisów wskazanych w petycji.

Mając na uwadze powyższe argumenty, Naczelna Rada Adwokacka postuluje zmianę ustaw wskazanych w petitum petycji, jednocześnie proponując ich brzmienie. W załączeniu Naczelna Rada Adwokacka przedkłada projekt ustawy wraz z uzasadnieniem w przedmiocie objętym niniejszą petycją.

Przewodniczący
Naczelnej Rady Adwokackiej
adw. Przemysław Rosati

Załączniki:

1. Uchwała nr 420/2024 Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 4 stycznia 2024 r. w sprawie złożenia w interesie publicznym petycji dotyczącej zmiany ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm.).
2. Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz innych ustaw.

Za zgodność z oryginałem
DYREKTOR BIURA
Naczelnej Rady Adwokackiej
z up. A. Siłompek
Łukasz Tkacz

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. 22 505 25 00, 22 505 25 01, fax 22 505 25 08
e-mail: nra@nra.pl www.nra.pl

GDING

UCHWAŁA NR 420/2024 Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 4 stycznia 2024 r.

w sprawie złożenia w interesie publicznym petycji
dotyczącej zmiany ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm.)

Na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze i art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, *działając w interesie publicznym, w tym w interesie wymiaru sprawiedliwości, mając na względzie troskę o jego prawidłowe funkcjonowanie*, Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej uchwala, co następuje:

1. wystąpić do Ministra Sprawiedliwości z petycją w interesie publicznym w sprawie podjęcia działań zmierzających do skorzystania przez Radę Ministrów z inicjatywy ustawodawczej mającej na celu zmianę przepisów prawa, tj.

(1) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm.) poprzez:

- zmianę w art. 222 poprzez dodanie § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Przed rozpoczęciem przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do adwokata albo będącego w jego posiadaniu, należy o zamierzonym przeszukaniu zawiadomić dziekana właściwej okręgowej rady adwokackiej i dopuścić go lub osobę przez niego wskazaną do udziału w tej czynności”.

- dodanie po art. 276a art. 276b w brzmieniu:

„§ 1. Zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu w stosunku do oskarżonego będącego adwokatem, może nastąpić tylko na mocy postanowienia sądu. Środka zapobiegawczego, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym nie stosuje się, jeżeli czyn będący przedmiotem zarzutu nie ma związku z wykonywaniem zawodu adwokata.

§ 2. W postanowieniu o zastosowaniu środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, należy określić czas jego trwania, a ponadto oznaczyć termin, do którego ma

trwać. Obowiązek każdorazowego oznaczenia terminu stosowania tego środka trwa do uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie.

§ 3. W postępowaniu przygotowawczym sąd, stosując środek zapobiegawczy, o którym mowa w § 1, oznacza jego termin na okres nie dłuższy niż 3 miesiące.

§ 4. We wniosku o zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, wymienia się dowody wskazujące na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony popełnił przestępstwo, przedstawia się dowody stwierdzające okoliczności przemawiające za istnieniem zagrożeń dla prawidłowego toku postępowania oraz określonej podstawy stosowania tego środka zapobiegawczego i konieczności jego stosowania.

§ 5. Środek zapobiegawczy, o którym mowa w § 1, stosuje w postępowaniu przygotowawczym na wniosek prokuratora sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, a w wypadkach niecierpiących zwłoki także inny sąd rejonowy. Po wniesieniu aktu oskarżenia środek zapobiegawczy wymieniony w zdaniu pierwszym stosuje sąd, przed którym sprawa się toczy.

§ 6. Wniosek prokuratora o zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, sąd rozpatruje nie później niż przed upływem 24 godzin od przekazania sądowi tego wniosku.

§ 7. Prokurator, oskarżony i jego obrońca mają prawo wziąć udział w posiedzeniu sądu dotyczącym rozpoznania wniosku, o którym mowa w § 3 oraz w posiedzeniu sądu dotyczącym rozpoznania zażalenia na zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1.

§ 8. Zażalenie na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, sąd rozpoznaje niezwłocznie, nie później niż przed upływem 7 dni od przekazania sądowi zażalenia wraz z niezbędnymi aktami.

§ 9. Odpis postanowienia o zastosowaniu lub przedłużeniu stosowania środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, sąd przesyła właściwej okręgowej radzie adwokackiej lub radzie okręgowej izby radców prawnych celem wykonania.

§ 10. Przedłużenie stosowania środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, w postępowaniu przygotowawczym może dokonać, na wniosek prokuratora, sąd właściwy do rozpoznania sprawy, gdy zachodzi tego potrzeba ze względu na szczególne okoliczności sprawy”.

(2) ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze poprzez dodanie w art. 4b w ust. 1 po punkcie 5 punktu 6 w brzmieniu:

„6) w razie zastosowania środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu, o którym mowa w art. 276b ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, 413 i 568)”

oraz przyjęcie rozwiązania w świetle, którego art. 276b k.p.k., w brzmieniu postulowanym w petycji, stosuje się również do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie zmiany ustawy, a na wniosek oskarżonego będącego adwokatem, wobec którego prawomocnie zastosowano środek zapobiegawczy, o którym mowa w art. 276 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm.), sąd właściwy do rozpoznania sprawy rozstrzyga o utrzymaniu, zmianie lub uchyleniu tego środka, w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, stosując odpowiednio art. 276b w brzmieniu postulowanym w petycji.

2. Wyrazić zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego danych podmiotu wnoszącego petycję.
3. Upoważnić adw. Przemysława Rosatego do reprezentowania Naczelnej Rady Adwokackiej w pracach nad petycją przed Ministrem Sprawiedliwości, w tym do złożenia petycji.

Przes
Naczelnej Rady Adwokackiej
adw. Przemysław Rosati

Projekt opracował:
adwokat Przemysław Rosati

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz innych ustaw

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 222 po § 2 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Przed rozpoczęciem przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do adwokata albo będącego w jego posiadaniu, należy o zamierzonym przeszukaniu zawiadomić dziekana właściwej okręgowej rady adwokackiej i dopuścić go lub osobę przez niego wskazaną do udziału w tej czynności.”.

2) po art. 276a dodaje się art. 276b w brzmieniu:

„Art. 276b.

§ 1. Zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu w stosunku do oskarżonego będącego adwokatem, może nastąpić tylko na mocy postanowienia sądu. Środka zapobiegawczego, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym nie stosuje się, jeżeli czyn będący przedmiotem zarzutu nie ma związku z wykonywaniem zawodu adwokata.

§ 2. W postanowieniu o zastosowaniu środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, należy określić czas jego trwania, a ponadto oznaczyć termin, do którego ma trwać. Obowiązek każdorazowego oznaczenia terminu stosowania tego środka trwa do uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie.

§ 3. W postępowaniu przygotowawczym sąd, stosując środek zapobiegawczy, o którym mowa w § 1, oznacza jego termin na okres nie dłuższy niż 3 miesiące.

§ 4. We wniosku o zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, wymienia się dowody wskazujące na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony popełnił przestępstwo, przedstawia się dowody stwierdzające okoliczności przemawiające za istnieniem zagrożeń dla prawidłowego toku postępowania oraz określonej podstawy stosowania tego środka zapobiegawczego i konieczności jego stosowania.

§ 5. Środek zapobiegawczy, o którym mowa w § 1, stosuje w postępowaniu przygotowawczym na wniosek prokuratora sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, a w wypadkach niecierpiących zwłoki także inny sąd rejonowy. Po wniesieniu aktu oskarżenia środek zapobiegawczy wymieniony w zdaniu pierwszym stosuje sąd, przed którym sprawa się toczy.

§ 6. Wniosek prokuratora o zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, sąd rozpatruje nie później niż przed upływem 24 godzin od przekazania sądowi tego wniosku.

§ 7. Prokurator, oskarżony i jego obrońca mają prawo wziąć udział w posiedzeniu sądu dotyczącym rozpoznania wniosku, o którym mowa w § 3 oraz w posiedzeniu sądu dotyczącym rozpoznania zażalenia na zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1.

§ 8. Zażalenie na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, sąd rozpoznaje niezwłocznie, nie później niż przed upływem 7 dni od przekazania sądowi zażalenia wraz z niezbędnymi aktami.

§ 9. Odpis postanowienia o zastosowaniu lub przedłużeniu stosowania środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, sąd przesyła właściwej okręgowej radzie adwokackiej lub radzie okręgowej izby radców prawnych celem wykonania.

§ 10. Przedłużenie stosowania środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, w postępowaniu przygotowawczym może dokonać, na wniosek prokuratora, sąd właściwy do rozpoznania sprawy, gdy zachodzi tego potrzeba ze względu na szczególne okoliczności sprawy.

Art. 2. W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze w art. 4b w ust. 1 po pkt 5 dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) w razie zastosowania środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu, o którym mowa w art. 276b ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, 413 i 568).”

Art. 3. 1. Przepis art. 276b ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się również do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Na wniosek oskarżonego będącego adwokatem, wobec którego prawomocnie zastosowano środek zapobiegawczy, o którym mowa w art. 276 ustawy zmienianej w art. 1, sąd właściwy do rozpoznania sprawy rozstrzyga o utrzymaniu, zmianie lub uchyleniu tego środka, w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, stosując odpowiednio art. 276b w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

1. Cel projektowanej ustawy.

Projektowana ustawa o zmianie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm.), dalej nazywanej „k.p.k.”, ma na celu podwyższenie, w ramach postępowania karnego, standardów ochrony wykonywania zawodu zaufania publicznego jakimi jest zawód adwokata, w przypadku przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do adwokata albo będącego w jego posiadaniu, a także w przypadku zastosowania wobec adwokata w postępowaniu przygotowawczym, środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu, na podstawie art. 276 k.p.k.

Celem postulowanej zmiany ustawy jest wyeksponowanie i wzmocnienie niezależności zawodu adwokata, w tym przede wszystkim eliminowanie wpływu organu nie mającego przymiotu niezawisłości na możliwość ingerencji w wykonywanie wskazanego zawodu zaufania publicznego.

2. Obecny stan prawny i potrzeba zmian.

Projekt ustawy dotyczy dwóch zagadnień – zmiany zasad przeprowadzania przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do adwokata albo będącego w jego posiadaniu, a także zmiany zasad zastosowania środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu adwokata, w tym ewentualnego przedłużenia tego środka.

W zakresie projektowanej zmiany dotyczącej zasad przeprowadzania przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do adwokata albo będącego w jego posiadaniu wskazać należy na następujące okoliczności. Potrzeba zmian w tym zakresie łączy się z koniecznością wzmocnienia ochrony tajemnicy adwokackiej i obrończej, której naruszenie lub zagrożenie może nastąpić w toku prowadzonej czynności procesowej przeszukania wskazanych powyżej pomieszczeń. Potrzeba zmian jest uzasadniona koniecznością podnoszenia i utrzymania wysokiego standardu ochrony tych tajemnic. Przypomnieć należy, że adwokat jest obowiązany do ochrony wskazanych powyżej tajemnic, zaś obowiązkiem ustawodawcy jest tworzenie otoczenia normatywnego, które pozwoli na realizację powinności nałożonych przez adwokata, tak by tajemnice podlegające ochronie nie doznały uszczerbku. Podniesienie standardu ochrony tych tajemnic jest w interesie publicznym, w tym w interesie wymiaru sprawiedliwości. Wprowadzenie rozwiązań podnoszących standard tej ochrony wzmocni zaufanie obywateli do państwa, będzie prowadziło do budowania poczucia bezpieczeństwa oraz wiarygodność i legitymacji wymiaru sprawiedliwości.

Projektowana nowelizacja dotyczy także wprowadzonego do Kodeksu postępowania karnego w dniu 1 stycznia 1998 r. środka zabezpieczającego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu. Zastosowanie tego środka zapobiegawczego, zgodnie z art. 250 § 4 k.p.k., w postępowaniu jurysdykcyjnym należy do sądu. W postępowaniu przygotowawczym

należy do właściwości prokuratora i podlega zaskarżeniu do sądu rejonowego, w okręgu, którego prowadzone jest postępowanie (art. 252 § 2 k.p.k.).

Istota zawieszenia w wykonywaniu zawodu polega na czasowej niemożności wykonywania zawodu adwokata. W praktyce zastosowanie tego rodzaju środka zapobiegawczego może wchodzić w grę w wypadku, gdy oskarżony stoi pod zarzutem popełnienia zbrodni lub umyślnego występku, a konieczne jest poprzez zastosowanie tego środka zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania. Przepięstwo zarzucone oskarżonemu w tym wypadku musi wiązać się z wykonywanym zawodem. Istotą tego środka jest realizacja celu procesowego toczącego się postępowania w postaci zabezpieczenia jego prawidłowego toku, jeśli istnieje uzasadniona obawa, że oskarżony wykonując zawód będzie utrudniał postępowanie karne.

Środek zapobiegawczy w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu ma charakter relatywnie okresowy zależny od utrzymywania się w toku postępowania przesłanki wskazanej w art. 249 § 1 k.p.k., ale w praktyce może mieć charakter długoterminowy, na co wprost wskazuje art. 276 k.p.k. Generalnie oznacza to, że stosuje się go przez czas trwania postępowania (art. 249 § 4 zd. 1 k.p.k. oraz art. 276 *in fine* k.p.k.) – aż do chwili rozpoczęcia wykonywania kary. Organ stosujący ten środek (sąd lub prokurator w postępowaniu przygotowawczym) może zastosować go na okres krótszy np. do zakończenia postępowania przygotowawczego albo do wydania wyroku przez sąd pierwszej instancji lub do uwzględnienia wniosku o jego uchylenie lub zmianę (art. 253 § 1 k.p.k.).

Zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu w istotny sposób oddziałuje na uprawnienia w sferze wykonywania zawodu, wobec osoby w stosunku do której zostaje zastosowany. Jednak nie tylko tej osoby. Nabiera to szczególnego znaczenia w sytuacji, w której środek ten zostaje zastosowany wobec podejrzanego, który wykonuje zawód adwokata. Niesie to za sobą daleko idące konsekwencje dla obywateli, którzy są klientami i korzystają z pomocy prawnej świadczonej przez tego adwokata. Przedstawiony projekt ustawy dotyczy właśnie szczególnych konsekwencji jakie wiążą się z zawieszeniem w wykonywaniu zawodu podejrzanego będącego adwokatem.

Konsekwencją zawieszenia w wykonywaniu zawodu adwokata jest niemożność wykonywania tego zawodu, a dziekan właściwej rady wyznacza dla adwokata zastępcę (art. 37a Prawa o adwokaturze). Oznacza to znaczące skutki dla spraw prowadzonych przez adwokata, jak też dla podmiotów zlecających te sprawy. Zawód adwokata jest zawodem zaufania publicznego. Zawód zaufania publicznego to zawód polegający na obsłudze osobistych potrzeb ludzkich, wiążący się z przyjmowaniem informacji dotyczących życia osobistego i zorganizowany w sposób uzasadniający przekonanie społeczne o właściwym dla interesów jednostki wykorzystywaniu tych informacji przez świadczącego pomoc prawną, a także opartym na przekonaniu o prawidłowym ukształtowaniu zasad ingerencji państwa w wolność i niezależności wykonywania zawodu. W konsekwencji zatem zawieszenie adwokata w wykonywaniu zawodu rzutuje nie tylko na jego sytuację zawodową i osobistą, ale przede wszystkim na sytuację życiową lub zawodową jego klientów we wszystkich prowadzonych przez adwokata sprawach. Zauważyć również należy, że sposób ukształtowania środka zapobiegawczego wskazanego w art. 276 k.p.k. w odniesieniu do adwokata, którego zastosowanie w toku postępowania przygotowawczego należy do kompetencji urzędu prokuratorskiego, przy uwzględnieniu, że czas jego stosowania w praktyce może być w zasadzie bezterminowy (do zakończenia postępowania, które może trwać bardzo długi czas), jest nieprawidłowy. Suma tych argumentów powoduje, że brak jest gwarancji, iż środek ten będzie zawsze wykorzystywany zgodnie z jego celem.

Potrzeba zmiany sposobu ukształtowania zasad stosowania środka zapobiegawczego wskazanego w art. 276 k.p.k. w odniesieniu do adwokata, w tym przeniesienie kompetencji do jego stosowania w postępowaniu przygotowawczym z urzędu prokuratorskiego na sąd oraz wprowadzenie jako zasady temporalnego stosowania tego środka i cyklicznej kontroli przez sąd zasadności dalszego stosowania, uzasadniona jest koniecznością zagwarantowania przez ustawodawcę wyższego standardu ochrony zawodu zaufania publicznego jakim jest zawód adwokata. Dotyczy to przede wszystkim bezwzględne zapewnienia przez ustawodawcę niezależności zawodu adwokata, co jest determinowane interesem publicznym. Aktualnie obowiązujący model zawieszania w wykonywaniu zawodu adwokata godzi w wolność i niezależność wykonywania zawodu adwokata.

3. Różnice między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

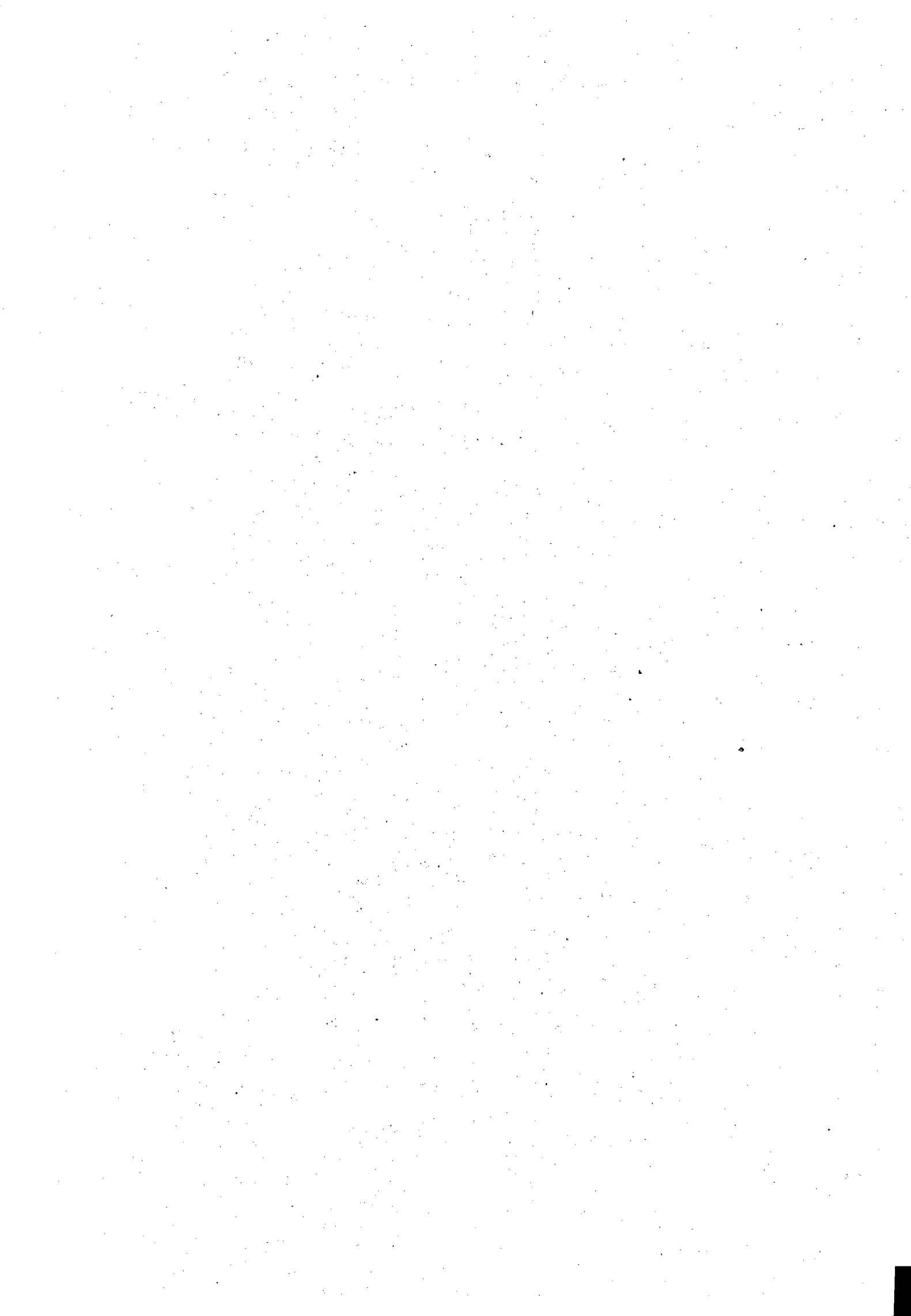
W aktualnym stanie prawnym brak jest na poziomie ustawy regulacji nakładającej na organ przeprowadzający lub zlecający przeprowadzenie przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do adwokata albo będącego w jego posiadaniu, obowiązku zawiadomienia dziekana właściwej okręgowej rady adwokackiej i dopuszczenia dziekana lub osobę przez niego wskazaną do udziału w tej czynności. Ustawodawca przewidział szczególne rozwiązania przy rozpoczęciu przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do instytucji państwowej lub samorządowej. Wówczas należy o zamierzonym przeszukaniu zawiadomić kierownika tej instytucji lub jego zastępcę albo organ nadrzędny i dopuścić ich do udziału w czynności (art. 222 § 1 k.p.k.). Ponadto przeszukanie pomieszczenia zajętego przez wojsko może nastąpić jedynie w obecności dowódcy lub osoby przez niego wyznaczonej (art. 222 § 2 k.p.k.).

Z tego powodu proponuje się w projekcie ustawy, aby w art. 222 po § 2 dodać § 3 w brzmieniu: „Przed rozpoczęciem przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do adwokata albo będącego w jego posiadaniu, należy o zamierzonym przeszukaniu zawiadomić dziekana właściwej okręgowej rady adwokackiej i dopuścić go lub osobę przez niego wskazaną do udziału w tej czynności.”. Proponowane rozwiązanie przyczyni się do należytego zabezpieczenia tajemnicy adwokackiej i obrończej, przede wszystkim w kancelarii adwokackiej, jak też w każdym innym miejscu lub pomieszczeniu, którego przeszukanie mogłoby wiązać się z co najmniej potencjalnym zagrożeniem naruszenia tych tajemnic.

W odniesieniu zaś do projektowanej zmiany w zakresie zawieszania w wykonywaniu zawodu adwokata, mając na uwadze powyżej przytoczone argumenty oraz przedstawione konsekwencje wydania orzeczenia o zawieszeniu w wykonywaniu zawodu adwokata, projekt ustawy zawiera propozycję zabezpieczenia i podwyższenia standardu ochrony wykonywania zawodu adwokata oraz gwarancji procesowych osób, które wykonują zawód adwokata.

Projekt ustawy zawiera propozycję dodania po art. 276a k.p.k. art. 276b k.p.k. W projektowanym § 1 dodawanej jednostki redakcyjnej proponuje się, aby zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu w stosunku do oskarżonego będącego adwokatem, mogło nastąpić tylko na mocy postanowienia sądu. Środka zapobiegawczego, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym nie stosowałoby się, jeżeli czyn

będący przedmiotem zarzutu nie ma związku z wykonywaniem zawodu adwokata. Przeniesienie na sąd uprawnienia do zastosowania tego środka zapobiegawczego wobec adwokata powoduje, że organem procesowym stosującym ten środek jest niezależny sąd, w skład którego wchodzi niezawisły sędzia – niezaangażowany w realizację funkcji ścigania i oskarżania. W projektowanym § 2 przewiduje się, że w postanowieniu o zastosowaniu środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, należy określić czas jego trwania, a ponadto oznaczyć termin, do którego ma trwać. Obowiązek każdorazowego oznaczenia terminu stosowania tego środka trwa do uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie. Zgodnie z § 3 w postępowaniu przygotowawczym sąd, stosując środek zapobiegawczy, o którym mowa w § 1, oznacza jego termin na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. W tym zakresie projekt ustawy zmierza do uczynienia z tego środka zapobiegawczego środka o charakterze co do zasady czasowym, wprowadzając jednocześnie możliwość jego przedłużenia, łącząc to z obowiązkiem cyklicznej kontroli zasadności dalszego stosowania tego środka, biorąc pod uwagę doniosłe konsekwencje jego zastosowania, nie tylko dla adwokata, ale także dla innych osób, na których sytuację prawną zastosowanie tego środka może oddziaływać. W projektowanym § 4 przewiduje się konieczne elementy wniosku o zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1. Wniosek powinien w swej treści zawierać wymienienie dowodów wskazujących na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony popełnił przestępstwo, przedstawiać dowody stwierdzające okoliczności przemawiające za istnieniem zagrożeń dla prawidłowego toku postępowania oraz określonej podstawy stosowania tego środka zapobiegawczego i konieczności jego stosowania. W projektowanym § 5 przewiduje się właściwość funkcjonalną i miejscową sądu wskazując, że środek zapobiegawczy, o którym mowa w § 1, stosuje w postępowaniu przygotowawczym na wniosek prokuratora sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, a w wypadkach niecierpiących zwłoki także inny sąd rejonowy. Po wniesieniu aktu oskarżenia środek zapobiegawczy wymieniony w zdaniu pierwszym stosowałby sąd, przed którym sprawa się toczy. W projektowanym § 6 art. 276b k.p.k. wskazuje się, że wniosek prokuratora o zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, sąd rozpatruje nie później niż przed upływem 24 godzin od przekazania sądowi tego wniosku. Zgodnie z projektowanym § 7 prokurator, oskarżony i jego obrońca mają prawo wziąć udział w posiedzeniu sądu dotyczącym rozpoznania wniosku, o którym mowa w § 3 oraz w posiedzeniu sądu dotyczącym rozpoznania zażalenia na zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1. Zgodnie z projektowanym § 8 zażalenie na

postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, sąd rozpoznaje niezwłocznie, nie później niż przed upływem 7 dni od przekazania sądowi zażalenia wraz z niezbędnymi aktami. Tak przyspieszone postępowanie (projektowany § 6 i § 8) ma służyć nie tylko wyjaśnieniu sytuacji procesowej oskarżonego adwokata, lecz przede wszystkim zabezpieczeniu interesów jego klientów i prowadzonych przez adwokata spraw, pozwalając na jasne określenie pozycji prawnej adwokata i nieprzeciąganie stanu niepewności co do ewentualnej konieczności sięgania po dalsze środki przewidziane przepisami ustawy Prawo o adwokaturze (art. 37a Prawo o adwokaturze). W projektowanym § 9 przewidziano, że odpis postanowienia o zastosowaniu lub przedłużeniu stosowania środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, sąd przesyła właściwej okręgowej radzie adwokackiej lub radzie okręgowej izby radców prawnych celem wykonania. W projektowanym § 10 postuluje się wprowadzenie rozwiązania polegającego na tym, że przedłużenie stosowania środka zapobiegawczego, o którym mowa w § 1, w postępowaniu przygotowawczym może dokonać, na wniosek prokuratora, sąd właściwy do rozpoznania sprawy, gdy zachodzi tego potrzeba ze względu na szczególne okoliczności sprawy.

Zawarte w projekcie zmiany wprowadzone w art. 2 do ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze, tj. dodanie w art. 4b w ust. 1 po pkt 5 pkt 6 w brzmieniu: „6) w razie zastosowania środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia w wykonywaniu zawodu, o którym mowa w art. 276b ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, 413 i 568)” – mają na celu doprecyzowanie podstaw zawieszenia w ustawie ustrojowej Adwokatury.

W art. 3 w ust. 1 projektowanej ustawy przewiduje się, że przepis art. 276b ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się również do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Ma to na celu zapewnienie pełnej ochrony niezależności zawodu adwokata. W ustępie 2 art. 3 projektowanej ustawy przewiduje się mechanizm procesowy realizujący ten cel. Zgodnie z projektowanym ustępem 2 na wniosek oskarżonego będącego adwokatem, wobec którego prawomocnie zastosowano środek zapobiegawczy, o którym mowa w art. 276 ustawy zmienianej w art. 1, sąd właściwy do rozpoznania sprawy rozstrzyga o utrzymaniu, zmianie lub uchyleniu tego środka, w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, stosując odpowiednio art. 276b w brzmieniu

nadany niniejszą ustawą. Rozwiązanie to stanowi konsekwencję przekazania sądowi wyłącznej kompetencji w zakresie wydania postanowienia o zawieszeniu w wykonywaniu zawodu adwokata w postępowaniu przygotowawczym.

Zgodnie z art. 4 projektowanej ustawy, ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

4. Omówienie skutków projektu i oświadczenie o zgodności z prawem unii europejskiej

Projektowana zmiana niesie za sobą pozytywne skutki społeczne i prawne. Dotychczasowa regulacja nie zapewnia zawodowi adwokata jako zawodowi zaufania publicznego, należytej i koniecznej z perspektywy obywateli i ich interesów ochrony prawnej przed możliwością ingerencji w jego niezależność w sytuacji, w której organ ścigania zmierza do zawieszenia adwokata w wykonywaniu zawodu w związku z uprzednim przedstawieniem adwokatowi zarzutu popełnienia przestępstwa. Projektowana regulacja eliminuje omówione powyżej mankamenty. Jednocześnie stwarza realne instrumenty procesowe wzmacniające standard ochrony wykonywania zawodu adwokata.

Projekt ustawy nie pociąga za sobą negatywnych skutków gospodarczych. Projekt ustawy nie pociąga za sobą obciążenia budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt ustawy nie wymaga wydania aktów wykonawczych.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.